

Oslo tingrett - TOSLO-2011-127915-2

Instans	Oslo tingrett - Beslutning.
Dato	2011-09-12
Publisert	TOSLO-2011-127915-2
Stikkord	22. juli-saken. Bistandsadvokat. Straffeprosessloven § 107a.
Sammendrag	Retten fant ikke grunnlag for omgjøring av beslutning 12. august 2011 om avslag på begjæring av oppnevning av bistandsadvokat. (Sammendrag ved Lovdata.)
Saksgang	Oslo tingrett TOSLO-2011-127915-1 - Oslo tingrett TOSLO-2011-127915-2 (11-127915ENE-OTIR/02). Anket til Borgarting lagmannsrett, se LB-2011-146182.
Parter	A (advokat Gunhild Bergan).
Forfatter	Tingrettsdommer Anne Margrethe Lund.

Oversendelse av anke

Oslo politidistrikt - B

Vedlagt oversendes anke av 5. september 2011 over Oslo tingretts avslag av 12. august 2011 på begjæring om oppnevning av bistandsadvokat.

Anken sendes samtidig i kopi til Oslo politidistrikt.

Generelt

Oslo tingrett har pr. dags dato mottatt 693 begjæringer om oppnevning av bistandsadvokat i saken etter terrorhandlingene 22. juli 2011 i Oslo og på Utøya. Av disse begjæringene er 593 knyttet til handlingene på Utøya, hvorav 549 begjæringer er innvilget og 41 begjæringer er avslått. De resterende 100 begjæringene gjelder Regjeringskvartalet, og av disse er 69 begjæringer innvilget og 22 begjæringer avslått.

Samtlige oppnevninger gjelder under etterforskningen av saken. Oslo tingrett vil i forkant av hovedforhandlingen vurdere spørsmålet om oppnevning av bistandsadvokat på nytt.

Ved behandlingen av begjæringene om oppnevning av bistandsadvokat har retten vært opptatt av hensynet til konsekvens og likebehandling. For å sikre en mest mulig ensartet praksis har saksbehandlingen derfor vært konsentrert på noen få dommere. Selv om alle begjæringer om oppnevning av bistandsadvokat er undergitt en individuell behandling, har det betydelige antallet begjæringer gjort det nødvendig å forsøke og trekke opp visse retningslinjer for avgjørelsene.

Saken gjelder en type overtredelse som ikke direkte omfattes av straffeprosessloven § 107a første ledd bokstav a og b, i det disse ikke omfatter terror eller drapsforsøk. Vurderingen av hvorvidt det skal oppnevnes bistandsadvokat i denne saken må derfor foretas etter bestemmelsens første ledd bokstav c eller tredje ledd. Retten har først vurdert om vedkommende kan anses som fornærmet for den straffbare handling etter straffeprosessloven § 107a første ledd bokstav c og om det er grunn til å tro at vedkommende får betydelig fysisk eller psykisk skade som følge av handlingen. Dersom vilkårene ikke er tilstede etter denne bestemmelsen, har retten vurdert om tredje ledd gir hjemmel for oppnevning.

Når det gjelder begjæringer med grunnlag i handlingene på Utøya, har retten lagt vekt på hvor vedkommende befant seg da skytingen fant sted og hvorvidt personen er påført en betydelig fysisk eller psykisk skade som følge av de straffbare handlingene.

For de personene som var på Utøya under skytingen, har retten ansett vilkårene i straffeprosessloven § 107a for å være oppfylt. Det samme gjelder de som deltok i redningsarbeidet med båt og reddet ungdommene opp av vannet mens skytingen pågikk.

Når det gjelder personer som befant seg på fastlandet under skytingen på Utøya, har retten i hvert enkelt tilfelle foretatt en grundig vurdering av om vilkårene i § 107a første ledd bokstav c er til stede. Retten har vurdert om vedkommende har hatt en slik nærhet til de straffbare handlingene, at det er naturlig å si at vedkommende må anses direkte utsatt for disse. I tillegg har retten vurdert om vilkåret «betydelig skade på legeme eller helbred» i straffeprosessloven § 107a første ledd bokstav c er oppfylt. Et moment i denne vurderingen har vært om vedkommende har vært sykemeldt som følge av psykiske problemer i etterkant av hendelsen.

Dersom retten ikke har funnet vilkårene i første ledd bokstav c oppfylt, har retten vurdert om det er grunnlag for oppnevning etter straffeprosessloven § 107a tredje ledd. Det fremgår av forarbeidene, Ot.prp.nr.11 (2207-2008) side 30, at tredje ledd er ment å være en snever unntaksregel, slik at «*oppnevning[en] av bistandsadvokat må være knyttet til gjennomføringen av straffesaken. Behovet for advokat må begrunnes i behovet for advokatbistand i forbindelse med utøvelsen av prosessuelle rettigheter og plikter i saken.*» Det vises videre til at bistandsadvokatens rolle er å gi juridisk bistand og skal ikke komme i stedet for veiledning, støtte og hjelp fra andre profesjoner, Ot.prp.nr.11 (2207-2008) side 30.

På bakgrunn av retningslinjene ovenfor, har ikke retten ansett vilkårene i straffeprosessloven § 107a første eller tredje ledd som oppfylte bl.a. for personer som deltok på AUF-leiren men som av ulike årsaker hadde forlatt Utøya.

I forhold til begjæringer som knytter seg til bombeeksplosjonen i Regjeringskvartalet, har retten likeledes lagt vekt på hvor vedkommende som søker om bistandsadvokat befant seg da bomben eksploderte. Personer som befant seg inne i regjeringsbygningene rundt Einar Gerhardsens plass eller rett utenfor på gaten, har fått oppnevnt bistandsadvokat etter straffeprosessloven § 107a.

For de personene som befant seg utenfor dette området har retten, på samme måte som for personer som ikke befant seg på Utøya, foretatt en grundig vurdering av om vilkårene i straffeprosessloven § 107a første ledd bokstav c eller tredje ledd er oppfylt.

Med bakgrunn i dette har retten ansett at personer som bl.a. har befunnet seg i Grensen og Torggata på eksplosjonstidspunktet, ikke har tilstrekkelig nærhet til den straffbare handling. Disse begjæringene er derfor avslått.

Den påankede saken

Retten har vurdert opplysningene som har fremkommet i anken, men ikke funnet grunnlag for omgjøring.

I begjæringen og anken er det opplyst at A var på fastlandet under skytingen på Utøya. Han skal ha sett gjerningsmannen bli fraktet over til Utøya. Videre skal han ha hørt skudd og så flere mennesker flykte fra øya. Han skal også ha vært i telefonisk kontakt med flere som befant seg der under skytingen.

Oslo tingrett har forståelse for at dette er en belastning for de som opplevde skytingen på Utøya på nært hold og som har venner eller kjente som har mistet livet eller er skadet. Dette kan imidlertid ikke i seg selv begrunne oppnevning av bistandsadvokat. Selv om A opplever seg som fornærmet i saken, er det rettens vurdering at han har en for fjern tilknytning til de straffbare handlingene. Etter rettens oppfatning er det dermed ikke naturlig å regne ham som fornærmet i saken. I tillegg har retten heller ikke funnet at han er påført en betydelig psykisk skade i straffeprosesslovens forstand. Han oppfyller dermed ikke vilkårene i straffeprosessloven § 107a første ledd bokstav c.

Når det gjelder vurderingen etter straffeprosessloven § 107a tredje ledd, har retten lagt avgjørende vekt på at A ikke synes å ha behov for bistand i forbindelse med gjennomføringen av straffesaken. Hva gjelder behovet for informasjon om saken og innsyn i saksdokumentene, vises til at advokat Frode Elgesem er oppnevnt som bistandsadvokat for AUF og vil gjennom organisasjonen kunne formidle informasjon til AUF-medlemmer uten bistandsadvokat.